

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ПРАКТИКА МАГІСТРАНТІВ-ІСТОРИКІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Руднік Д. Г., Фінін Г. І.

Комунальний заклад

«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»

Харківської обласної ради,

Харків, пров. Ш. Руставелі, 7

denisrudnik@ukr.net

Вивчення історії, а саме отримання професії фахівця-історика, залишається популярним як серед абітурієнтів, які прагнуть вступити на перший курс бакалаврату, так і серед тих, хто хоче продовжити навчання або отримати другу вищу освіту рівня магістра. Сьогодні, під час викладання дисциплін історичного спрямування (маємо на увазі освітні компоненти освітньо-професійної програми 032 Історія та археологія), викладачі мають постійно шукати нові методи та підходи стимулювання здобувачів до самостійної навчальної та науково-пошукової роботи. Взагалі, це можна назвати потребою у інноваціях, без яких навчальне і наукове середовище втрачає зв'язок з життям, втрачає свій історичний потенціал, перетворюється на рутинну справу, яка не потрібна ні особистості, ні суспільству [1, с. 395].

Вимушений перехід на дистанційну освіту, який почався у часи пандемії коронавірусу, тривалий час розглядався як виклик системі освіти – вивчалися проблеми мотивації до навчання, перевантаження викладача, який змушений був витратити значно більше часу для підготовки до занять, постала проблема дотримання академічної доброчесності тощо. Однак, на сьогоднішній день дистанційна освіта перетворюється на повсякдення, а «використання комп'ютерних технологій не лише дозволяє налагодити комунікаційне спілкування, а й надає додаткові можливості для підтримки і спрямування розвитку особистості, творчого пошуку й організації їхньої спільної роботи» [2, с. 45].

Магістранти-історики мають пройти науково-дослідну практику протягом першого семестру першого року навчання. У Комунальному закладі «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради» ця практика складає 120 годин, 4 кредити ЄКТС. Вона має сформувати компетентності у розв'язанні задач дослідницького та інноваційного характеру; працювати самостійно та автономно; спілкуватися з представниками професійних груп різного рівня (маємо на увазі експертів як у галузі історії, так і інших видів економічної діяльності); не тільки здійснювати наукові дослідження, але й презентувати та обговорювати їх результати.

Інформаційні технології у науково-педагогічній практиці використовуються таким чином:

- можливості швидкої перевірки викладачем завдання на дотримання принципів академічної доброчесності. Акцентуємо увагу, що у нашому закладі вищої освіти академічна доброчесність викладається як окрема дисципліна ще на першому курсі бакалаврату, що має закласти у здобувача повагу до чужої інтелектуальної власності та відповідальність за результати власного дослідження і навчання;

- вивчення міжнародних наукометричних баз – головного джерела інформації для наукових досліджень з тематики роботи. Бази допомагають не тільки зібрати свою власну колекцію робіт, але й орієнтуватися у напрямку, який бажає вивчити магістрант та визначити актуальність роботи. Маємо звернути увагу здобувачів на особливості тих чи інших баз – їх орієнтованість на технічні, природничі та гуманітарні дисципліни. Використовувати у своїй роботі (на це ми орієнтуємо здобувачів з першого дня навчання) дозволено тільки авторитетні академічні видання. Тут на допомогу прийдуть такі бази: WoS, Scopus, Springer, Index Copernicus, Google Scholar

(останні дві з певними застереженнями), а також репозитарії наукових установ та закладів вищої освіти, провідне місце серед яких займають електронні ресурси Національної бібліотеки України імені Володимира Вернадського. Зміщення акценту з роботи у «класичній» читальній залі бібліотеки або архіву у цифровий формат продиктовано об'єктивними причинами військового стану, які поглиблюються потребою використання новітньої літератури, що бібліотеки не завжди можуть забезпечити. Недоліком наукометричних баз можна назвати те, що не завжди вони дають посилання на повнотекстові видання у безкоштовному доступі. Особливо гостро ця проблема постає з підручниками, посібниками та монографіями іноземних видавництв, які часто пропонують саме купити роботу;

– можливості спільної роботи над науковими проектами за допомогою інструментів Google: клас, диск, документи, чат, Кеер, Jamboard, календар, Meet та ін. Кооперація здобувачів на відстані дозволяє їх ефективніше працювати над спільними публікаціями з близьких тематик. Викладач тут виступає модератором та спрямовує науковий пошук. Обговорення спільної роботи, підготовка презентацій сприяє формуванню культури ділового та міжособистісного спілкування. Відзначимо, що дистанційна спільна робота в мікрогрупах дозволяє здобувачам працювати у своєму режимі, не підлаштовуючись до роботи навчального закладу або умов їхнього місцезнаходження самих здобувачів.

– автоматизоване складання бібліографічних списків до роботи за допомогою спеціалізованих сервісів або каталогів бібліотек. Це значно полегшує роботу здобувачу, адже правильно складений список як обов'язковий елемент наукового твору здатний справити позитивне або негативне враження на читача та демонструє культуру фахівця. Водночас відпадає потреба консультацій бібліографа, якщо отримати її об'єктивно важко або взагалі неможливо.

Таким чином, інформаційні технології значно розширюють можливості підготовки магістранта-історика, що викликано пошуком виходу з об'єктивної необхідності переходу на дистанційне навчання. Набуття досвіду у цій царині дозволить ще більше розкрити потенціал дистанційного та хмарного середовища.

Список літератури

1. Finin, H. I. (2022). The humanitarian component of the modernization of the education system. In: *Știință, educație, cultură*. Komrat, 394–397.

2. Фінін, Г. І. (2018). Сучасні інформаційні технології у виховних практиках навчального закладу. *Вісник Нац. ун-ту «юрід. акад. України імені Ярослава Мудрого»*. Серія: Філософія. 1, с. 43–51.